

**PROGRAM PRAC KONSERWATORSKICH DOTYCZĄCY ZABYTKOWEJ
AMBONY Z KOŚCIOŁA PARAFIALNEGO W SUŁOWIE WIELKIM**

Wrocław 2023

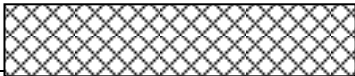

OPIS OBIEKTU I TECHNIKA WYKONANIA

Ambona jest konstrukcją drewnianą, pokrytą cienką warstwą zaprawy kredowo-klejowej, dekorowaną w formie czarno grafitowej monochromii z elementami złożonymi oraz dekoracyjnym motywem agatu. Malatura pierwotna wykonana w technice temperowej (?).

Ornamentyka złożona jest w technice klejowej. Złocenia są wykonane w technice na mat i poler. Możliwe występowanie barwnych laserunków na elementach metalizowanych. Malowidła w płycinach przedstawiające ewangelistów oraz śś. Piotra i Pawła na podobrazii drewnianym pokrytym cienką warstwą zaprawy kredowo-klejowej wykonano w technice olejno-żywicznej. Malowidła zabezpieczono warstwą werniksu żywicznego.

STRUKTURA

Obiekt składa się z 16 warstw technologicznych i III chronologicznych.

N r w.	Oznaczenie graficzne	Charakterystyka Warstwy	Faza Chronolog.	Datowanie
1		przemalowanie olejne	II	?
2		warstwa malarska olejna	I	XVIIw
3		laserunek żywiczny		
4		srebro płatkowe		
5		złoto płatkowe		
6		pulment czarny		
7		zaprawa kredowo-klejowa		

8			drewno podobrazia		
9			wtórna zaprawa kredowo-klejowa	III	?
10			przemalowanie olejne		
11			warstwa przemalowania	II	?
12			warstwa malarska temperowa	I	XVIIw
13			złoto płatkowe		
14			pulment czerwony		
15			zaprawa kredowo-klejowa		
16			drewno struktury i dekoracji rzeźbiarskiej		

Opis warstw:

1,II; przemalowanie olejne

2,I; olejna warstwa malarska

3,I; laserunek żywiczny

4,I; srebro płatkowe

5,I; złoto płatkowe

6,I; warstwa czarnego pulmentu

7,I; cienka warstwa zaprawy kredowo-klejowej

8,I; drewno struktury

9,III; wtórna warstwa zaprawy na ornamentach

10,II; wtórna warstwa malarska

11,I; warstwa szelaku na oryginalnej warstwie malarskiej

12,I; pierwotna warstwa malarska temperowa

13,I; złoto płatkowe

14,I; warstwa pulmentu pod elementy złożone

15,I; zaprawa kredowo-klejowa

16,I; drewno iglaste struktury i liściaste dekoracji rzeźbiarskiej

MALOWIDŁA

Obiekt składa się z 6 w. techn. i II. w. chron.

Nr w.	Oznaczenie graficzne	Charakterystyka Warstwy	Faza Chronolog.	Datowanie
1		gwoździe metalowe	II	?
2		warstwa werniksu		
3		retusze olejne		
4		warstwa malarska	I	XVIIIw
5		zaprawa emulsyjna		
6		drewno podobrazia		

Opis warstw:

1;I gwoździe metalowe

2;II warstwa oślepego werniksu

3;II retusze olejne

4;I pierwotna warstwa malarska – olejno-żywiczna,

5;I zaprawa emulsyjna

6;I drewno podobrazia

5.0. STAN ZACHOWANIA I PRZYCZYNY ZNISZCZEŃ

Kościół parafialny w Sułowie Wielkim jest świątynią czynną, z regularnie odbywającymi się nabożeństwami. Murowany budynek nie posiada ogrzewania – wilgotność względna nie jest dość wysoka, ale ulega okresowym wahaniom. Ambona usytuowana jest przy ścianie północnej prezbiterium/nawy.

Zniszczenia dotyczące stanu technicznego obiektu spowodowane były głównie czynnikami biologicznymi (drewnojady) i zmienną wilgotnością panującą we wnętrzu budynku. Na stan zachowania obiektu duży wpływ miały przekształcenia plastyczno-estetyczne – przeprowadzona „konserwacja”; przemalowania elementów kosza, zwieńczenia i dekoracji rzeźbiarskiej, decydujące były również urazy mechaniczne i odspojenia warstwy malarskiej oraz liczne ubytki odsłaniające podobrazia. Brakuje figury wieńczącej baldachim ambony oraz glorii promienistej na podniebiu.

Ambona zachowana jest w złym stanie. Znacznie osłabiona została wytrzymałość mechaniczna drewna, widoczne są ślady działania drewnojadów (zwłaszcza przy ornamentach. Podłoże jest miękkie i kruche. W kilku miejscach drewno pękło, tworząc szczeliny – widoczne zwłaszcza w obrębie korpusu. Występują drobne ubytki formy rzeźbiarskiej.

Zaprawa o osłabionych własnościach wiążących kruszy się i łuszczy. Ubytki zlokalizowane są głównie na ornamentach, przy pęknięciach i łączeniach poszczególnych elementów struktury. Występują liczne ubicia odsłaniające drewniane podłoże.

Odspojona warstwa malarska łuszczy się. Całość silnie zabrudzona.

Obiekt przemalowano od strony lica i odwrocia w obrębie całości struktury i dekoracji rzeźbiarskiej (szlagmetal). Malowidła miejscowo przemalowane i silnie zabrudzone

ZAŁOŻENIA KONSERWATORSKIE

Generalnym założeniem jest zatrzymanie procesu degradacji drewnianego podłoża, wzmocnienie strukturalne obiektu i przywrócenie obiektowi jego pierwotnego, estetycznego wyrazu.

Proponuje przeprowadzenie konserwacji technicznej i estetycznej ambony.

Obiekt zostanie oczyszczony i pozbawiony przemalowania z korpusu, zwieńczenia oraz detalu rzeźbiarskiego. Konieczna będzie impregnacja strukturalna obiektu wraz z zabezpieczeniem przeciw owadzim szkodnikom drewna, uzupełnienie ubytków zaprawy oraz rekonstrukcja\uzupełnienie warstwy złocień (przetartych). Całość po zdjęciu przemalowań wymaga scalenia farbą dobraną kolorystycznie do pierwotnej warstwy malarskiej. Zrekonstruowana zostanie brakująca forma glorii promienistej. Opracowanie złocień przez dostosowanie do zachowanych fragmentów.

Obrazy z korpusu i balustrady (deska) po impregnacji, oczyszczeniu i zdjęciu przemalowań, wymagają uzupełnienia ubytków i punktowania scalającego. Warstwa malarska wypunktowana zostanie metodą naśladowczą z końcowym zabezpieczeniem warstwą werniksu żywicznego.

PROPONOWANE ZABIEGI

- demontaż obiektu
- oczyszczenie wstępne z luźnych nawarstwień, kurzu, brudu etc. (miękkie pędzle szczecinowe)
- wykonanie badań stratygraficznych
- wykonanie badań jakościowych warstw pierwotnych
- oczyszczenie oryginalnej warstwy malarskiej (środki powierzchniowo – czynne wyselekcjonowane drogą prób technologicznych)
- mechanicznie i chemicznie usunięcie warstw olejnych przemalowań

- zabezpieczenie i podklejenie odspojonych elementów dekoracji (PVA-binder)
- wzmocnienie struktury drewna przez impregnację oraz zabezpieczenie przed owadziimi szkodnikami drewna (HEKOL I-50 w ksylenie z dodatkiem środka owadobójczego)
- oczyszczenie powierzchni z nadmiaru impregnatu (rozpuszczalniki organiczne)
- sklejenie pęknięć drewna i wykonanie dorzeźbień ubytków formy (klej glutynowy, miękkie drewno liściaste, AXON pasta SC 256)
- uzupełnienie ubytków zaprawy kredowo-klejowej i opracowanie jej powierzchni
- uzupełnienie złoczeń i srebrzeń wykonane w technice oryginału dostosowane estetycznie do zachowanych partii oryginału (złoto, srebro płatkowe, złoto w proszku w technice klejowej z efektem matu i poleru)
- wykonanie punktowania scalającego pierwotnej warstwy malarskiej ambony
- wykonanie badań stratygraficznych, oględziny malowideł w świetle UV
- oczyszczenie lica malowideł chemicznie (środki powierzchniowo-czynne, preparat CONTRAD 2000, preparat VULPEX)
- usunięcie przemalowań mechanicznie i chemicznie (środki wyselekcjonowane drogą prób)
- impregnacja strukturalna drewnianego podobrazia malowideł z zabezpieczeniem przeciw owadzim szkodnikom drewna (PARALOID B-72 z dodatkiem środka owadobójczego)
- uzupełnienie ubytków warstwy zaprawy kitem emulsyjnym i opracowanie powierzchni
- izolacja wykonanych kitów (szelak biały w alkoholu)
- wykonanie punktowania scalającego farbami żywicznymi (MAIMERI-Restauro)
- zabezpieczenie lica warstwą werniksu damarowego
- montaż całości obiektu